

Hanák Béla

Zrínyi Miklós nagyszülei és születésének napja

2020-at a Magyar Országgyűlés Zrínyi Emlékévvé nyilvánította. Az ünnepség-sorozat május harmadikával, Zrínyi születésnapjával vette volna kezdetét, de a COVID-járvány miatt a jelentős ünnepségek elmaradtak vagy későbbre halasztódtak. Azonban ezt a születésnapot elég frissnek nevezném, ugyanis 2013-ig, cikkem megjelenéséig¹ a költő és hadvezér május elsejei születési dátuma volt köztudomású. Sőt még azóta is gyakran előfordul, hogy néhányan a május elsejei dátumhoz ragaszkodnak inkább, mint hogy a harmadikát elfogadják.²

De térjünk rá a költő és hadvezér születésnapjára. Míg Zrínyi Miklós halálának idejét és helyét a legpontosabban tudjuk, addig születési helyével és idejével kapcsolatban már nem voltunk ennyire magabiztosak. Egyrészt azért, mert az eddig rendelkezésre álló kevés forrás, amely a gróf születésére adatot hoz, csak jóval azt követően keletkezett, másrészt ez a kevés is egymással ellentmondó adatokat tartalmaz.

Zrínyi Miklóst nem lehet azzal gyanúsítani, hogy nem érdekelte volna a családtörténet. Olyannyira érdekelte, hogy Marcus Forstallal, egy ír származású szerzetessel megíratta családjá történetét, a *Stemmagraphiát*. A családtörténeti adatokat Forstall még Zrínyi életében, 1663-ban kezdte el gyűjteni, Zrínyi Miklós születése kapcsán csak annyit jegyzett meg, hogy a költő 44 évesen halt meg.³ Egy másik forrás, Galeazzo Gualdo Priorato azonban már határozottan állítja, hogy 1620-ban született:

„Az ő (mármint Zrínyi György) és Széchy Magdolna gyermekeként született 1620-ban Zrínyi Miklós, akiről most szólunk.”⁴

Széchy Károly, Zrínyi Miklós kiváló életrajzírója, András karmelita barát adát is felhasználta, aki Zrínyi Miklós felett tartott gyászbeszédében Zrínyi Miklós születésével kapcsolatban megemlítette, hogy 1664 május 1-jén töltötte be a negyvenhatodik életévét, azaz 1618. május 1-jén kellett volna születnie.⁵ Végül

¹ Hanák, 2013

² „Zrínyi Miklós – Zrínyi (V.) György és Széchy Magdolna gyermekeként (...) látta meg a napvilágot 1620. május 1-jén, valószínű, hogy a horvátországi Ozaly várban. Mások azonban azt állítják, hogy Csáktornyan – s hogy születésének dátuma május 3.-a. Ez utóbbi éppen arra hivatkozva teszük, hogy egy nem sokkal későbbi – édesapja által – Miklós fia keresztelőjére invitáló levélben ez szerepel.” <http://szigethvar.hu/var/1620-zr%C3%ADny%C3%B3s-sz%C3%B3let%C3%A9s%C3%A9nek-napja-1>, utolsó letöltés: 2020. május 9.

³ Forstall, 2007, 334.

⁴ Gualdo Priorato, 2007, 388.

⁵ Salamon, 1886, 411. Itt megjegyezném, nem biztos, hogy a szerzetes tudta rosszul, lehet, hogy Zrínyi Miklós vagy annak környezete emlékezett rosszul, ha tőle/tőlük származik a barát adata.

Széchy a Gualdo Priorato és András karmelita adata közötti ellentmondásokat feloldva, arra a következtetésre jutott, hogy Zrínyi Miklós 1620. május 1-jén⁶ született Ozalyban.⁷ Ozalyhoz azért ragaszkodott Széchy, mivel a költő apja, Zrínyi György az Ozaly központú tenger melléki birtokokat kérte bátyjától, Zrínyi Miklóstól a birtokok felosztásakor. Ugyanakkor nem vette figyelembe, hogy Zrínyi György, amikor a birtokain tartózkodott, szinte mindig Csáktornyáról keltezte leveleit, tehát életvitelszerűen ott lakott.⁸

2013-ig a történet- és irodalomtudomány a Széchy által kreált dátumot fogadta el, s Ozaly várát tekintette a gróf születési helyének. Habár Széchy nagyon közel járt az igazsághoz, mégsem helyesek az adatai, amint azokat a felfedezett forrás nyomán bizonyíthatjuk.

Mielőtt magára a forrásra rátérnénk, Zrínyi Miklós szülei házasságának körülményeit szeretném ismertetni, ugyanis azok eléggé érdekesen alakultak.⁹ Történt ugyanis, hogy az ifjú Zrínyi György alig 17 évesen,¹⁰ 1616 telén gyűrűt váltott Bánffy Gáspár leányával, Máriával (†1626. március 2., Muraszombat¹¹). Az ifjú leány Grácban nevelkedett. György hozzá menet megállt Felsőlendván, amelynek ura, Széchy Tamás magához édesgette a gazdag birtokok várományosaként jó partinak számító Györgyöt, majd meg is eskette leányával, Széchy Magdolnával. A kézfogójuk 1616. augusztus 28-án Muraszombaton zajlott le, amelyre hivatalos volt a korábbi jegyes, Bánffy Mária is, akit pedig Széchy saját fiával, Miklóssal jegyeztetett el.¹² Az eljegyzés pontos dátumát Széchy Tamás gersei Pethő Gergelynek (†1629), a krónikaírónak szóló meghívója őrizte meg.¹³

Generoso domino Gregorio Pethö de Gerse, sedis Banalis in Regno Sclavoniae Jurato Assessori etc. Domino Amico mihi observandissimo.

Generose domine Amice mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Miérthogy én Istennek akaratjából és az közönséges keresztyén anyaszentegyháznak régi szokásából adtam örök házastársul az én szerelmes hadjadon leányomat Zeczi Magdolnát, Zreni György uramnak. Melynek kézfogásának napját egyenlő akaratból rendeltök itt Muraizombattban augusztusnak 28. napjára alkolmatosnak lenni.

⁶ Széchy, 1902, 34–38.

⁷ Ma Ozalj, Horvátország.

⁸ A Batthyány levéltárban fennmaradt 26 leveléből 15 Csáktornyán kelt. Ozalyon egyetlenegy se. MNL OL P1314 nr: 53736–53737, 53741–53748, 53750, 53753, 53757–53759.

⁹ Annyira, hogy színpadra is vitték. Sajó György történelmi vigjátékok írt *Zrínyi György házassága* címen.

¹⁰ Szüleinek, Zrínyi Györgynek és Sofia von Stubenbergnek kései gyermekeként 1599. január 31-én született Tantalics, 2009, 157.

¹¹ 1627. január 31. Muraszombat: Széchy Miklós meghívója Pethő Gergelynek felesége, Bánffy Mária temetésére. MNL OL, P235, 29a tétel: Antiqua miscellanea, No. 14.

¹² A történetről Batthyány Ferenc levele tudósít. 1616 június 4. Szalónak: Batthyány Ferenc levele Thurzó Györgynek, Nagy, 1879, 116.

¹³ MNL OL, P235, 29a tétel: Antiqua miscellanea, No. 23.

Annak okáért kegyelmedet kérem, mint jóakaró uramat kegyelmed az megírt napon, úgymint ebéden itt Muraizombattban méltóztassék jó idején jelen lenni. Mely kegyelmed jelenlétével több jó akaróink között dicsekedhesünk és hasonló dologból megis szolgálhassuk kegyelmednek. Éltesse Isten kegyelmedet. Datum ex Castello Murayzombat 10. Augustii 1616.

Generosae dominationis Vestrae

*Servitor et amicus paratissimus
Thomas Zeczi manu propria*

Azonban vagy a menyasszony ifjúkora, vagy a Zrínyi testvérek közötti birtokmegosztás késése, esetleg apósa halála miatt az esküvőre csak három évvel később, 1619. május 19-én került sor Muraszombaton.¹⁴ Így azok a történetírók, akik 1618-ra tették a költő születését, mind tévedtek. De szerencsénkre a Festetich levéltárhoz tartozó Pethő levéltárból előkerült Zrínyi György gersei Pethő Gergelynek szóló 1620. május 3-án kelt keresztelési meghívója, amely végleg tisztázhatja a születésnap dátumának kérdését.¹⁵

*Generose domine amice nobis observandissime.
Salutem et servitiorum nostrorum paratissimam commendationem.*

*Mivelhogy az Úr Isten ő Szent felsége, nagy és bölcsességes hozzám való kegyelmes jó voltából, meglátogatott engemet, az én szerelmes atyámfiámmal együtt **ez mai napon** egy fiú magzattal, melyet, hogy ő szent fölségének, az több keresztény hívei kezé számláltassam, végeztem keresztelésének napját, itt az én Chiakthorniay váramban ez jövő vasárnapon, azaz 10. napján, ennek az jelen való hónap májusnak. Ennek okáért kegyelmedet szeretettel kérem, hogy kegyelmed ez méltó kérésemnek helyt adjon, és az felől megnevezett napon, és helyen, kegyelmed komának eljövén, és asszonyomat őkegyelmét magával komaasszonyonak elhozzon, kit minden atyafiúi szeretettel megszolgálhassam kegyelmednek. Ezzel Isten éltesse kegyelmedet sok esztendeig jó egészségben. Datum ex arce nostra Chiakthorniensi 3. Maii anno 1620. [Kelt csáktornyai várunkban május 3.-án az 1620. esztendőben]*

Generosae Dominationis Vestrae

Servitor et amicus paratissimus

Georgius Comes a Zrinio manu propria

A levél megvilágítja Zrínyi Miklós születésének körülményeit: nem 1620. május 1-én látta meg a napvilágot (bár el kell ismerni, elég közel járt a meg-

¹⁴ Özveggy Széchy Tamásné Forgách Margit lakodalmi meghívója Sopron város tanácsához. MNL GyM5M5L IV.1003. (Sopron város tanácsának iratai) Ladula XXVIII. et. CC. Fasc. 3. Nr. 171.

¹⁵ MNL OL, P235, 29a tétel: Antiqua miscellanea, No. 29.

oldáshoz Széchy Károly), hanem 1620. május 3-án; s nem Ozalyban, hanem Csáktornyán. Keresztelése pedig ugyanott 1620. május 10-én történt. Keresztapja gersei Pethó Gergely varasdi alispán, a *Rövid magyar krónika* szerzője, keresztanyja pedig annak második felesége, Patatich Anna volt. Figyelemre méltó, hogy egy krónikaíró lett a keresztapa, így a kis Miklós első találkozása az irodalommal már igen korán megtörtént. Keresztapja krónikáját pedig a felnőtt gróf forgatta, hiszen mind kéziratan, mind az 1660. évi kiadásban megtalálható volt könyvtárában.¹⁶

Zrínyi Miklós szülei életrajzi adataihoz sajnos új eredményel nem tudok szolgálni. Apja, György esetében, mind a születési dátuma,¹⁸ mind a halálzási dátuma eddig is jól ismert. György 1626. december 18-án hunyt el Pozsonyban, és hét hónap múlva, 1627. szeptember 5-én temették el

a Csáktornya melletti Szent Ilona-kolostorban.¹⁹ Anyjáról, Széchy Magdolnáról viszont szinte semmilyen adattal nem rendelkezünk. 1621. június 6-án Verbovácon még megszülte Péter gyermekét, de utána nem hallunk róla. Osztom Pusztai Ferenc, letenyei helytörténész véleményét, hogy valószínűleg gyermekágyi lázban hunyt el elég fiatalon, második fia születése után, s nem ment másodszer férjhez Malakóczy Miklóshoz.²⁰ Ezt támasztja alá, hogy Zrínyi György Batthyányiakhoz írt levelében nem említi a feleségét. Továbbá, ha élt volna,

1. ábra Zrínyi György keresztelésre hívó levele¹⁷

¹⁶ Hausner-Klanczay-Kovács-Monok-Orlovsky, 1991, 177.

¹⁷ Forrás: https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/zrinyi_miklos_szuletese_1620_majus_3

¹⁸ Lásd 10. jegyzet.

¹⁹ A pontos halálzási dátumot a keresztapa, Pethó Gáspár krónikája őrizte meg. Petthó, 1753, 209. Illetve a Sopron városának fiai, Miklós és Péter által küldött temetési meghívó magyar fordításban ki van adva. 1627. július 18. Csáktornya vára: Zrínyi Miklós és Péter Sopron városának, Kovács, 2003, 462.

²⁰ <https://www.zaol.hu/eletstilus/helyi-eletstilus/nem-lelketlen-volt-zrinyi-edesanyja-hanem-tragikus-sorsu-asszony-4127673>, utolsó letöltés: 2020. május 10.

2. ábra Zrínyi György keresztelésre hívó levelének címzése²²

akkor valószínűleg szerepel férje végrendeletében, de az igen rövid végrendeletben egy szó sem esik a feleségéről, viszont részletesen felsorolja, hogy árváit kinek a gyámságába ajánlja.

De mi a helyzet a nagyszülőkkel? Zrínyi Miklós nagyszüleit név szerint ismerjük, azonban nem mindegyiküknek ismeri a történelemtudomány a születési és a halálozási dátumát. Vajon megérte-e valamelyikük Miklós és Péter unokájának születését? Volt-e valamilyen hatással a gyermekkorára? II. Rákóczi Ferenc is alig emlékezett nagyanyjára, Báthory Zsófiára, amikor felnőtten lejegyezte *Vallomását*, de az asszony mégis jelentős szerepet játszott gyermekkori éveiben.²¹

Az apai nagypapa: Zrínyi György. A legtöbb adatot róla tudjuk. 36 éven át töltött be tárnokmesteri tisztséget, mellette dunántúli főkapitány volt.

A 15 éves háború jeles hadvezére, a törökök felett aratott hőstetteiről (például 1587-es kacorlaki, 1593-i székesfehérvári győzelme) még oldalakat lehetne írni, én mégis inkább életrajzi családi viszonyait szeretném részletezni. 1549. április 13-án²³ született mint Zrínyi Miklós (1508 körül²⁴ – 1566. szeptember 8., Szigetvár) horvát-szlavón bánnak és első feleségének, Frangepán Katalinnak († 1561. június 20. előtt²⁵) legidősebb felnőtt kort megért fia. Györgynek Erdődy Anna mint az Erdődy-vagyon fiúsított örököse volt kiszemelve, sőt általa szereztek meg Monyorókeréket,²⁶ de végül a házasságból nem lett semmi. Er-

²¹ „Gyengéden szeretett nagyanyám, a te ájtatos szolgáló leányod, a ki emberi vélekedés szerint szent életű vala.” „Nagyanyám halálára csak úgy emlékezem, mint valami álomra.” Rákóczi, 2003, 12.

²² Forrás: https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/zrinyi_miklos_szuletese_1620_majus_3

²³ Barabás, 1899, 162.

²⁴ Petthó, 1753, 121.

²⁵ Barabás, 1898, 52 és 565.

²⁶ Varga, 2017.

dódy Anna 1567. április 23-án Dersffy István felesége lett,²⁷ György pedig 1568. január 11-én²⁸ Anna von Arcot († 1570. július 6.)²⁹ vette el, ám házassága gyermektelen maradt. Első felesége halála után, 1577. április 21-én³⁰ feleségül vette egy stájeri grófi család tagját, Sophia von Stubenberget, akitől két fia, Miklós († 1625. március 24., Csáktornya) és a költő apja, György, illetve egy lánya, Zsuzsanna (előbb Lenkovich Györgyné, később Nádasdy Lászlóné) született. György 1603. május 4-én hunyt el Vépen, ahogy erről a „keresztapa”, Pethő Gergely krónikája tudósít,³¹ megemlítve, hogy ahogyan a fiát, úgy őt is a Csáktornya melletti Szent Ilona-kolostorban temették el, de a krónikáiról a temetés dátumát nem adta meg.

Az apai nagynya, Sophia von Stubenberg.

Sophia von Stubenberg valószínűleg 1560 körül született, mivel szülei, Wolfgang (III) von Stubenberg (1530 körül – 1597. december 19. Graz)³² stájer gróf és első felesége, Susanna Pögl (1540 körül – 1589. január 21., Graz) 1557. augusztus 9-én kötöttek házasságot. Apja Károly stájer herceg udvari embere volt. 1564-ben Károly herceg fővadászmesterré nevezte ki. Sophie-ról az utolsó adatunk 1603. június 16-án kelt, amikor férje halála után fiai kiskorúsága miatt a folyamatban lévő perek elhalasztását kérte.³⁴ Utána azonban eltűnik a történelmi forrásokból.

Szerencsére ezeket az adatokat már tudom pontosítani. Zrínyi Miklós apai nagyszüleinek temetési meghívója egyik példányát sikerült megtalálnom a kama-

3. ábra Zrínyi György 1565-ben, I. Ferdinánd temetésén³²

²⁷ 1567. február 18. Nyitra: Szerdahelyi Dersffy István dunáninneni főkapitány meghívja a kassai tanácsot monyorókeréki Erdődy Péter horvát-szlavón-dalmát bánnak, Monoszló örökös urának hajadon leányával: Annával 1567. április 23-án a Csallóközben, bárui udvarházában tartandó lakodalmára, AMK Schw. nr. 2821.

²⁸ 1567. november 10. Csáktornya. Zrínyi György tárnokmester meghívja a kassai tanácsot a néhai Pyrrhus von Arco gróf hajadon leányával, Anna von Arcóval tartandó lakodalmára, amelyet az anyósával való egyeztetés nyomán 1568. január 11-én a Muraszombat mezőváros melletti Széchy-udvarházban ülnek majd meg. AMK Schw. nr. 2814.

²⁹ Forstall, 2007, 369.

³⁰ 1577. március 4. Csáktornya. Zrínyi György meghívja a kassai tanácsot Wolfgang von Stubenberg báró hajadon leányával, Zsófiával 1577. április 21-én Radkersburg/ Regede városban tartandó lakodalmára. AMK Schw. nr. 3397.

³¹ Petthó, 1753, 121.

³² Forrás: Bartholomaeus: Parentalia Divo Ferdinando Caesari Augusto... A Maximiliano Imperatore Etc. Ferdinando Et Carolo Serenissimis Archiducibus Austriae Fratribus... persoluta Viennae Hannewald, Bartholomaeus (1566)

³³ Kaiserhof, KH 13211.

³⁴ ÖStA FHKA HFU RN. 79. Konv. 1603. augusztus, fol. 297–300.

rai levéltárban őrzött Thurzó levéltár irregistrata részében.³⁵ Zrínyi Miklós (a költő nagybácsija) által írt meghívó bethlenfalvi Thurzó Szaniszlónak, Szepes vármegye főispánjának (egyben unokatestvérének).³⁶ A levélben Miklós megemlíti, hogy Szaniszló bizonyára értesült már arról, hogy szülei, Zrínyi György tárnokmester, királyi tanácsos, Zala vármegye főispánja és Sophia von Stubenberg elhunytak. Egyúttal meghívta a címzettet és feleségét szüleinek 1604. május 2-án a csáktornyai várban tartandó búcsúztatására és azt követő temetésükre, melyre a Csáktornyaéhoz közeli Szent Ilona-kolostorban kerül majd sor. Megjelenésüket május 1-én ebédre kérte, hogy másnap együtt kísérhessék a halottakat Szentilonára.

Generoso ac magnifico domino Stanislao Thurzo de Bethlemffalua, comiti comitatus Scepusiensis etc. domino et fratri observandissimo

Generose ac magnifice domine, frater observandissime

Servitorum meorum paratam commendationem. Non dubito vestrae magnificae dominationi iam pridem innotuisse dilectos parentes meos, spectabilem ac magnificum dominum Georgium comitem de Zrinio alias Tavernicorum regalium in Hungaria magistrum, sacrae caesareae regiaeque maiestatis consiliarium et comitatus Zaladiensis comitem, necnon generosam ac magnificam dominam Sophiam a Stubenberg superioribus diebus in aeternam Dei et ecclesiae coelestis consuetudinem ex hac mortali vita evocatos esse. Quibus die secunda proximi futuri mensis maii, hoc est dominica Misericordia in arce mea Chiaktornia, consilium dominorum affinium et fratrum secutus de more parentare et eorum corpora in coenobio Sanctae Helenae prope Chiaktorniam constructo sepulturae mandare statui. Rogo itaque vestram magnificam dominationem, velit non gravatim cum domina magnifica consorte sua die prima dicti mensis maii ad coenam in praefata arce mea Chiaktornia comparere, illicque funera demortuorum parentum meorum in illud coenobium, locum scilicet sepulturae altero die una cum reliquis dominis et amicis comitari, ritibus exequialibus interesse, et extremum honorem eis deferre, id, quod eidem omni officiorum genere studebo reservire. Datum Posonii, die 29. martii anno 1604.

*Generosae ac magnificae
dominationis vestrae*

*servitor et frater
paratissimus:*

*Nicolaus Comes
de Zrinio
manu propria*

A meghívó alapján már bizonyítást nyert, hogy Pethő értesülése jó volt György temetése helyszínének tekintetében. (Habár Pethő nem jelezte, hogy

³⁵ Pontos jelzet: MNL OL E196 Irregistrata 38. doboz, fol 234.

³⁶ A levél tartalmi összefoglalója és átírása Szabó András Péter munkája, akinek segítségét ezúttal is köszönöm.

kettős temetés történt.) A temetésre elég későn került sor, hiszen György esetében két nap híján majdnem egy év telt el a halál és a temetés között. A meghívóból kiderült az is, hogy György holttestét Vépről Csáktornyára vitték, illetve az is, hogy Sophia holtteste is ott volt. A temetési menet pedig Csáktornya várából indult Szentilonára. Probléma azonban, hogy a meghívó egyik halott esetében sem említi a halálozás pontos dátumát. Azt tudjuk, hogy Miklós feltételezte, Szaniszló hallott róla, tehát a halál nem a napokban történt, ugyanis Szaniszló Észak-Nyugat-Magyarországon lakott (Sempte, Bajmóc). Nem segít az a latin kifejezés sem, hogy „superioribus diebus”. Ha szó szerint akarnánk lefordítani, akkor azt jelentené, hogy az elmúlt napokban. De bizony ez a kifejezés eléggé „gumifogalom”, jelenthethet fél évvel ezelőtti időpontot és néhány nappal ezelőtti időpontot is. Tehát 1603. június 16. és 1604. március 29. között bármikor elhunyhathott Zrínyi Miklós nagyanyja. Azonban a szerencse mellém szegődött, és sikerült találnom egy nyomtatott forrást, amely napra pontosan meghatározta Sophia halálozási dátumát. 2003-ban osztrák történészek kiadták Esther von Gera, született Stubenberg 1597–1611 között vezetett naplóját.³⁷ Esther Sophiának volt a húga, s az 1604-es évet a következő feljegyzéssel kezdte:

„Denn 6. März im 1604. jar ist mein liebe frau schbester, Sofia Gräfin von Serin, in Gott dem Herrn verschieden, ist also nit gar ein jar in iren traurigem wittibstand gewest und weil man grosser unglegenhait halben iern lieben herrn selligen noch nit bestät, sunder in ainer khobeln behalten, so hat man auch dise ier gleich zu der vorigen gesezt und werden also auf ainmal zur erden bestatiget werden.”³⁸

Azaz a naplófeljegyzés alapján Sophia Stubenberg, Zrínyi György özvegye 1604. március 6-án hunyt el. Kevesebb mint egy évet töltött özvegyiségben. Mivel nem volt alkalmas idő (valószínűleg a 15 éves háború miatt), férje fél éve fekvő temetetlenül, ideiglenesen egy tárházban tartották. Még ugyanebben az évben együtt temették el a férjével.

Tehát most már egyértelmű, hogy apai nagyszülei már tizenhat éve halottak voltak, amikor Zrínyi Miklós megszületett.

Az anyai nagyapa: rimaszécsi Széchy Tamás. Batthyány Ferenc leveleiből nem egy hízelgő kép rajzolódik ki Széchy Tamásról, ami nagy valószínűséggel fedi is a valóságot. Acsády adatai alapján Tamás 1554-ben vagy 1555-ben született Széchy György és Rhédey Magdolna fiaként.³⁹ Mint Zrínyi Miklós, ő is harcolt a török ellen, részt vett 1588-ban a szikszói csatában, majd 1597-ben Győr ostromában. Mivel a Bocskai-felkelés idején királypárti maradt, karrierje gyorsan emelkedett, s 1610-től haláláig főasztalnokmester volt. Emellett jelentős vagyon- és birtokgyarapító. A Széchy család dunántúli ágának kihalása után jelentkezett örökösként (s székhelyét Gömörből a Dunántúlra helyezte), majd még megszerezte Kőszeget és Murány várát is. Tamás háromszor nősült

³⁷ Scheutz–Tersch, 2003.

³⁸ Scheutz–Tersch, 2003, 112.

³⁹ Acsády, 1885, 22.

és számos gyermekkel gazdagította a Széchy-családfát (ennek ellenére mégis kihalt 1685-ben). Első felesége Perényi Borbála (1561. január 23.⁴⁰ – 1590. március 4. előtt)⁴¹ volt, akit 1577. február 19-én vett el.⁴² Ebből a házasságból született György (1577 körül – 1625. szeptember 1., Barkó vára alatt) fia, és Katalin († 1637. május 4., Szilágycseh) lánya, aki előbb Gyulaffy László, majd Prépostváry Zsigmond felesége lett. Második házasságát 1592. április 19-én⁴³ kötötte, választottja Batthyány Boldizsár lánya (Ferenc húga) Katalin (1576. február⁴⁴ – 1596. január 22.⁴⁵) volt. Tőle csak egy fia, Miklós († 1626 után) fogant. Harmadik felesége volt Zrínyi Miklós nagyanyja, Forgách Margit. Ebből a házasságból született Mihály, Tamás († 1625. augusztus 5., Felsőlindva), István, Erzsébet Zrínyi Miklósné, Magdolna Zrínyi Györgyné, Dénes († 1650. március 5., Bécs), Margit (1613 körül – 1665. február 17.) Desseffy Lászlóné és Fruzsina († 1635. július 22.) Sibrik Istvánné. Széchy Tamás végül érezvén, hogy közeleg a halála, 1618. január 28-án Felsőlindván végrendeletet tett, majd egy hét múlva, 1618. február 9-én elhunyt. Végrendeletében úgy rendelkezett, hogy Felsőlindván temessék el.⁴⁶ Tehát ő se élte meg unokája, Zrínyi Miklós születését.

Az anyai nagyanya: Forgách Margit. Margit 1572-ben született⁴⁷ Forgách Simon (1526. augusztus 1.⁴⁸ – 1598. augusztus 28., Hertnek⁴⁹) és Pempflinger Orsolya/Ursula Pempflinger († 1598 után⁵⁰) legkisebb lányaként. Fiatalon hozzáment bolondóci Bánffy Jánoshoz, de ő 1595-ben⁵¹ gyermektelenül özvegyen

⁴⁰ Szluha–Késmárky, 2015, 97.

⁴¹ 1590. márc. 4. Enyicke. Széchy Tamás meghívja a kassai tanácsot feleségének, Perényi Borbálának a Gergely-naptár szerint 1590. március 7-én, az enyickei templomban tartandó temetésére. Kéri, hogy reggel nyolc előtt jelenjenek meg enyickei házában, AMK Schw., nr. 4219.

⁴² 1577. február 3. Enyicke. Széchy Tamás meghívja a kassai főbíró néhai Perényi Ferenc leányával, Perényi Borbálával 1577. február 19-én Enyickén tartandó lakodalmára. AMK Suppl. H. Nr. 3411/43.

⁴³ 1592. március 14. Enyicke. Széchy Tamás meghívja a kassai tanácsot néhai Batthyány Boldizsár hajadon leányával, Batthyány Katalinnal a Gergely-naptár szerint 1592. április 19-én Németújváron tartandó lakodalmára. AMK Schw., nr. 4330.

⁴⁴ Bobory, 2018 68–69. 1576. február 23-án Bejczy Gergely Szombathelyről keltezett levelében mint nevetlen kislány fordul elő. 1576. március 1-én Bécsből keltezett levelében Elias Corvinus is gratulál apjának, Batthyány Boldizsárnak a kislány születéséhez. 1576. március 2-án Bejczy már Katalinnak nevezi a kislányt, azaz a keresztelője február végén történhetett meg.

⁴⁵ Odescalchi, 1890, 373.

⁴⁶ Acsády, 1885, 26.

⁴⁷ Bártfai Szabó, 1910, 491.

⁴⁸ 1526. augusztus. Kálnói tábor. Dóczy Ferenc levele Forgách Margitnak. MNL OL DL 24316. A levélből megtudjuk, hogy Forgách Zsigmondnak fia született. Illetve a valószínűleg Istvánffy Miklós által készített jegyzet alapján 70 évesen hunyt el. Odescalchi, 1890, 374.

⁴⁹ Odescalchi, 1890, 374.

⁵⁰ MNL OL: P 287 Fasc. T. No. 13. Férje végrendelete szerint élt.

⁵¹ 1595. június 12-én Zala vármegye előtt pereskedik néhai férje rokonaival, Bánffy Kristóffal, Györggyel és Gáspárral ingóságáért és jegyajándékáért. Bilkei–Turbuly, 1989, 64, nr. 361.

hagyta.⁵² 1598-ban apja, Simon végrendeletében még Bánffy János özvegyként említi.⁵³ Tehát csak utána házasodott össze Széchy Tamással. Utolsó közvetett adatunk arról, hogy életben volt, 1625. február 22-én kelt, amikor II. Ferdinánd király megint a Kőszeg városára kirótt robottal kapcsolatban.⁵⁴ 1625. október 28-án már néhai, ekkor kapta meg három kiskorú gyermekének, Dénesnek, Eufrozinának és Margitnak gyámságát nagyobbik fia, Mihály.⁵⁵ Így le tudjuk szűkíteni a halálozás időpontját az 1625. február és október közötti intervallumra. A pontos dátumot szintén egy temetési meghívó szolgálja, amit az Eszterházy család levéltárában találtam meg.⁵⁶ Véletlenül ez a meghívó is kettős temetésre szól.

Spectabili ac magnifico domino Comiti Nicolao Eszterhazy perpetuo de Galantha & Comitatum Zoliensis & de Beregh supremo Comiti, equiti aurato, Judici Curiae, partiumque regni Hungariae Cisdanubianarum & praesidii Vjvariensis generali Capitaneo, Sacrae Caesarae Regiaeque maiestatis intimo consiliario & cubiculario etc. domino patrono mihi semper observandissimo.

Spectabilis ac magnifice domine patronae mihi semper observandissime servitiorum meorum addictissimam commendationem.

Mivelhogy az fölséges Istennek az egész ember nemzetre az Ádámnak vétke miatt közönségesen kiterjedet sententiája minden rendeket személyválogatás nélkül az léleknek testről egyszer való elválására kötelezett. Az én szerelmes édes anyám is, az néhai tekintetes és nagyságos Gymessy Forgách Margit asszony, ezen Istennek megváltoztathatatlan akaratja szerint, arra köteles lévén, ez elmúlt Szent Iván havának 27. napján, délután hat és hét óra között Feolseolyndvan keserves fájdalomi után Istenben elnyugovék.

Így volt az jó Istennek kedves akaratja, hogy az én szerelmes öcsémet is, az néhai nemzetes és nagyságos Rimazechy Zechy Tamás császár és király urunk őfölsége étekfogóját, csak hamar szerelmes édes anyánk után, az árnyékvilágból kiszóllítsa, az ki hasonlóképpen ez jelen való Kisasszony havának második napján délután hat óra tájban, azon Feolseolyndvai várban, az minden testnek szomorú útjára méne.

Kiknek meghidegedett testek, mivelhogy semmit az egy utolsó tisztesség és nemzetségönkhöz illendő, böcsülettel föld gyomrába való helyheztesésnél egyebet nem kíván és nem vár. Annak körösztényi szokás szerint való tisztesség véghez vitelének idejét közönséges akaratból végeztök ez jövendő Szent Mihály havának első napjára dél előtt kilenc óra tájban azon Feolseolyndvaj vár alatt való templomban, ahol Istenben elnyugott szerelmes atyánknak is teste nyugszik.

Minekokáért kegyelmedet, mint jó akaró szomszéd patrónus uramat szeretettel kérem, hogy kegyelmed asszonyommal őkegyelmével egyetemben az megnevezett helyen és napon méltóztassék jelen lenni és Istenben elnyu-

⁵² Bilkei–Turbuly, 1989, 64, nr. 361.

⁵³ MNL OL: P 287 Fasc. T. No. 13.

⁵⁴ ÖStA FHKA HFU r. Nr. 127. Konv. 1625. február, fol. 69–76.

⁵⁵ MNL OL A57, 7. kötet, 434–435.

⁵⁶ MNL OL P123 1. cs. Miklós nádorhoz címzett levelek, fol 549.

godott szerelmes anyánknak, s édes öcsénknek utolsó tisztességekre néző szolgálatunkat böcsületes személyének jelenlétével⁵⁷ több atyánkfiai barátaink, bizott uraink és szomszédinkkal egyetemben megékesíteni. Kit, ha Isten éltet több urakkal egyetemben teljes életemben meg igyekezem szolgálni kegyelmednek. Tartsa meg Isten jó egészségben kegyelmedet. Datum ex arce Keoszeogh 10 die Augusti anno 1625.

Spectabilis ac magnificae Dominationis Vestrae

*servitor et vicimus
addictissimus*

*Michael Zechi de
Rimazech*

A meghívó alapján bizonyítást nyer, hogy Széchy Tamás végrendeletét teljesítették és Felsőlindván temették el, s hét év múlva özvegyét és fiát is melléhelyezték. Margit volt az az egyedüli nagyszülő, aki unokája születését megélte. Valószínűleg találkoztak is, habár annyira nem volt közel egymáshoz Felsőlindva és Csáktornya, de nem is volt messze.

4. ábra Felsőlindva vára jelenleg

Cikkemmel azt szerettem volna prezentálni, hogy vannak még pontosítani való adatok, habár a Zrínyiek az egyik legjobban kutatott család. Nem ártana Zrínyi Péter születési dátumának is utánajárni, hiszen jövőre az ő születésének lesz a 400 éves évfordulója.

4. ábra Zrínyi Miklós (1620–1664) ősei

⁵⁷ Áthúzva a megékesíteni szó.

Levéltári források

AMK Schw.

Archív mesta Košice (Kassa Város Levéltára, Kassa – Szlovákia), Schwarzenbachiana

AMK Suppl. H.

Archív mesta Košice (Kassa Város Levéltára, Kassa – Szlovákia) Supplementum H (Listiny, listy a spisy)

MNL GyMSMSL, IV.1003

Magyar Nemzeti Levéltár, Győr-Moson-Sopron Megye Soproni Levéltára, Sopron Város Tanácsának iratai

MNL OL A57

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára **A 57.** Libri regii (Királyi könyvek)

MNL OL DL-DF

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Diplomatikai levéltár

MNL OL E196

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Magyar Kamara Archivuma, Archivum familiae Thurzó (A Thurzó család levéltára)

MNL OL P235

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Festetics család keszthelyi levéltára, Gersei Pethő család levéltára

MNL OL P287

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, a Forgách család levéltára, Lajstromozott iratok

MNL OL P1314

Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára, Batthyány Levéltár, Missiles

ÖStA FHKA HFU

Österreichisches Staatsarchiv, Wien (Osztrák Állami Levéltár, Bécs), Finanz- und Hofkammerarchiv, Hoffinanz Ungarn, Akten (RM = rote Nummer) [A hungaricana.hu regesztái alapján]

Irodalomjegyzék

Acsády, 1885b

Dr. Acsády Ignác, *A Széchyek Murányban*, in: *Századok*, 19. (1885) 21–47, 116–125, 212–222, 306–315.

Barabás, 1898

Barabás Samu, *Zrínyi Miklós a szigetvári hős életére vonatkozó levelek és okiratok*, I. kötet, Budapest, Magyar Tudományok Akadémia, 1898. (Monumenta Hungariae Historica 1. Diplomataria, 29.)

Barabás, 1899

Barabás Samu, *Zrínyi Miklós a szigetvári hős életére vonatkozó levelek és okiratok*, II. kötet, Budapest, Magyar Tudományok Akadémia, 1899. (Monumenta Hungariae Historica 1. Diplomataria, 30.)

Bártfai Szabó, 1910

Dr. Bártfai Szabó László, *A Hunt-Paznan nemzetségbeli Forgách család története*, Esztergom, Buzárovits Gusztáv Könyvnyomdája, 1910.

Bilkei–Turbuly, 1989

Bilkei Irén–Turbuly Éva, *Zala vármegye közgyűlési jegyzőkönyveinek regesztái 1555–1711, I., 1555–1609*, Zalai Gyűjtemény 29., Zalaegerszeg, Zala Megyei Levéltár, 1989.

Bobory, 2018

Bobory Dóra, *Batthyány Boldizsár titkos tudománya. Alkímia, botanika és könyvgyűjtés a tizenhatodik századi Magyarországon*, Budapest, L'Harmattan Kiadó, 2018. (Mikrotörténelem)

Forstall, 2007

Marcus Forstall, *A Zrínyi grófok hősi családjának története*, ford. Bene Sándor, in: *A Zrínyiek a magyar és horvát történelemben*, szerk. Bene Sándor–Hausner Gábor, Budapest, Zrínyi Kiadó, 2007, 321–378.

Gualdo Priorato, 2007

Galeazzo Gualdo Priorato, *Zrínyi Miklós grófnak, Horvátország bánjának élete és viselt dolgai*, ford. Bene Sándor, in: *A Zrínyiek a magyar és horvát történelemben*, szerk. Bene Sándor–Hausner Gábor, Budapest, Zrínyi Kiadó, 2007, 385–390.

Hanák, 2013

Hanák Béla, *Genealógiai tévedések a XVI–XVII. századi arisztokráta családoknál*, in: *Matrikula* 3. (2013) 4. sz., 15–33.

Hausner–Klaniczay–Kovács–Monok–Orlovsky, 1991

Hausner Gábor – Klaniczay Tibor – Kovács Sándor – Monok István – Orlovsky Géza, *A Bibliotheca Zriniana története és átlománya*, Budapest, Argumentum – Zrínyi Kiadó, 1991.

Kaiserhof

Az osztrák Habsburgok udvarnokainak személyi adatbázisa a 16. és 17. században, <http://kaiserhof.geschichte.lmu.de>, utolsó letöltés: 2018. január 20.

Nagy, 1879

Nagy Gyula, *Batthyány Ferencz levelei Thurzó Györgyhez és Thurzó Imréhez 1606–1620*, in: *Magyar Történelmi Társulat*, 3/2. (1879) 96–123.

Odescalchi, 1890

Szerémi [Odescalchi Artúr], *A gróf Draskovich család levéltárából talált XVII-ik századbeli feljegyzés -Notationes rerum memorabilium*, in: *Magyar Történelmi Társulat*, 3/13. (1890) 370–377.

Petthó, 1753

Petthó Gergely, *Rövid magyar kronika Petthó Gergelytől*, Kassa, Frauenheim, 1753.

Rákóczi, 2003

Rákóczi Ferenc, *Vallomások*, Pécs, Alexandra, 2003.

Salamon, 1886

Salamon Ferenc, *Halotti beszéd gróf Zrínyi Miklós fölött 1664-ben*, in: *Budapesti Szemle*, 47 (1886) 117. sz., 404–422.

Kovács, 2003

Zrínyi Miklós összes művei, szerk. és az utószót írta Kovács Sándor Iván, Budapest, Kortárs Könyvkiadó, 2003.

Scheutz–Tersch, 2003

Martin Scheutz – Harald Tersch, *Trauer und Gedächtnis. Zwei österreichische Frauentagebücher des konfessionellen Zeitalters (1597–1611, 1647–1653)* (Fontes rerum Austriacarum, I. Abt., 14. Bd.), Wien, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2003.

Széchy, 1902

Széchy Károly, *Gróf Zrínyi Miklós (1620–1664)*, Budapest, Magyar Történelmi Társulat, 1902.

Szluha–Késmárky, 2015

Szluha Márton – Késmárky István, *Abaúj-Torna Gömör-Kishont vármegye nemes családjai*, Budapest, Heraldika, 2015.

Tantalics, 2009

Tantalics Béla, *A Bánffyak naplója*, in: *A Bánffy család szellemi hagyatéka*, szerk. uő, Lenti, Lenti Honismereti Egyesület, 2009, 89–170.

Varga, 2017

Varga Szabolcs, *„Az Zrínyi Ház, soha az Erdődy házhoz ighaz nem volt.” Fejezetek a Zrínyiek és Erdődyek kora újkori kapcsolatából*, in: *Határok fölött – Tanulmányok a költő, katona, államférfi Zrínyi Miklósról*, szerk. Bene Sándor, Fodor Pál, Hausner Gábor, Padányi József, Budapest, MTA BTK, 2017s 187–206.